

ПРЕЗЕНТАЦІЯ

СТУДЕНКИ 1 КУРСУ

РИБАК КАТЕРИНИ

Теорія масових комунікацій

Думки Гюстава ЛЕБОНА, книгу якого мені пощастило прочитати

- *«Судьбы народов определяются их характером, а никак не правительствами...Тщательное сочинение конституции представляется совсем ненужным упражнением в риторике, так как время и нужда сами позаботятся о том, чтобы выработать подходящую форму конституции...»*
Гюстав ЛЕБОН,
«Психология толп».

Гюстав Лебон (1841-1931) - відомий французький психолог, соціолог, антрополог та історик.

- Густав Лебон - безперечний засновник соціальної психології. Його праця "Психологія натовпу" є основою для вивчення поведінки людських мас.

Натовп

- Це універсальний засіб "усереднення людей" - варто великій (або не дуже) кількості людей зібратися в одному місці, як відразу ж відбувається процес усереднення - люди з більш високою психологічної організацією опускаються до рівня людей з нижчою психологією. Формулювання терміну "натовп" по Лебону, не носить оціночних характеристик - це назва людського колективу, що має особливі риси, що не зводяться до сукупності рис складових його індивідів, соціальна система, якщо використовувати сучасний термін.

У натовпі зникає особистість, почуття і думки індивідів натовпу нівелюються.

- Індивіди натовпу не обов'язково повинні бути присутніми в одному місці. Достатньо, щоб вони володіли однаковістю думок і почуттів.

Життя натовпу також дуже різне за тривалістю.

- Колективна душа натовпу несвідома, це слово у Лебона досить невизначене, проте ясно, що в несвідомому головну роль відіграють расові спадкові компоненти. Саме завдяки їм індивіди і можуть об'єднуватися в натовп, свідоме ж їх роз'єднує.

- У натовпі індивіди "заражають" один одного своїми почуттями, думками і діями, механізми цей проявляється в гіпнозі та навіюваннях.

- Лебон усвідомлює, що створена ним система натовпу - ідеальна, це абстракція, і в абсолютній повноті дані властивості не проявляються. Однак як абстрактний об'єкт дана схема цілком придатна.

Натовпи розділяються на такі різновиди:

Різномірний натовп:

- 1) Анонімний натовп (наприклад, вуличний);
- 2) Неанонімний (присяжні, парламентські збори

- Різномірний натовп збирається з індівідів, що мають різні професії, освіта, інтелект та ін. Оскільки головний фактор, що впливає на характеристики натовпу – раса.

Однорідний натовп:

- 1) Секти (політичні, релігійні та ін.).
- 2) Касти (військові, духовенство, робітники і т.д.).
- 3) Класи (буржуазія, селянство і т.п.).

Однорідний натовп за ступенем організації підрозділяється на:

- Секта об'єднує індивідів різних професій, виховання, соціального стану на основі спільності вірувань.
- Каста - вищий ступінь організації, доступний натовпу. До складу касты входять індивіди однієї професії, яка і визначає характер виховання і суспільного становища.
- Що стосується класу, то він виникає в силу спільності соціального стану, способу життя, виховання та інтересів. До класу можуть ставитися люди різних професій і вірувань.

Типи натовпу

За цією класифікацією, оцінюючи характер поведінки людей, виділяється:

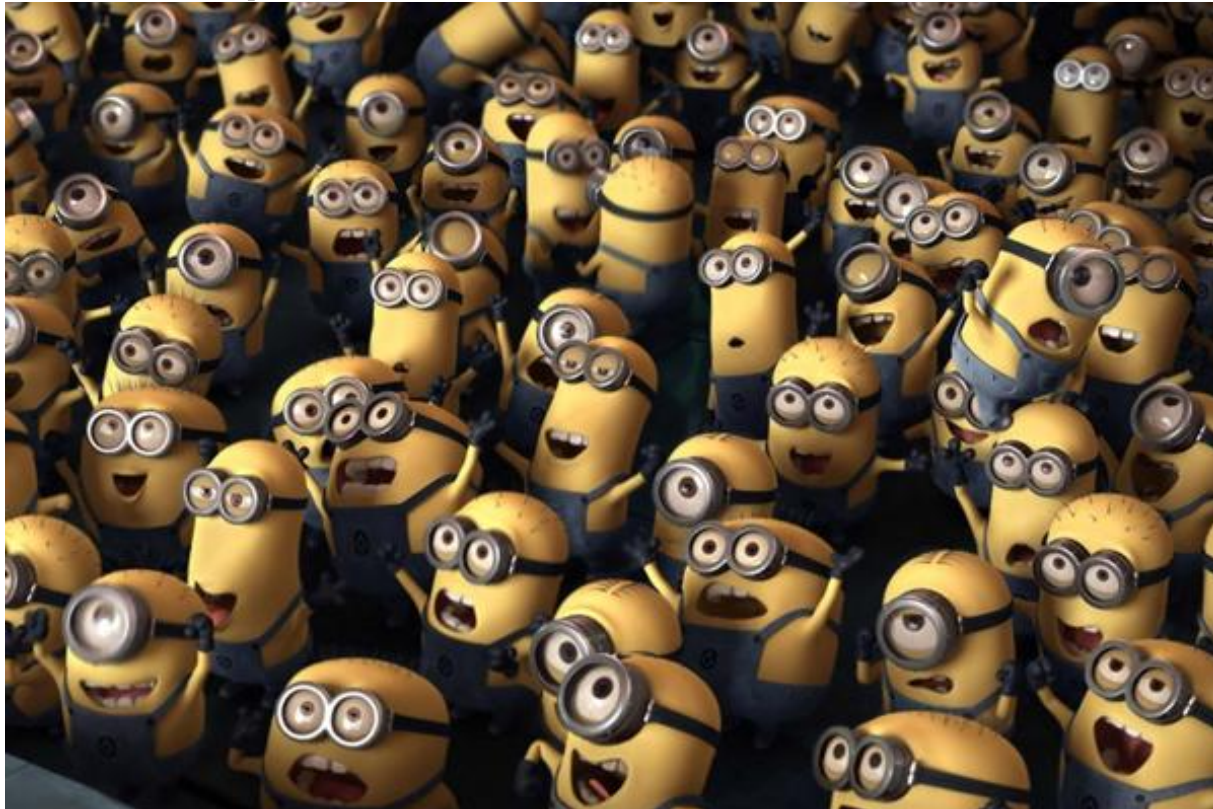
- пасивні
- активні

- Пасивний натовп – це стихійне скупчення людей з відсутністю стимулів. Натовп пасивного характеру швидко збирається і також швидко розсіюється. Емоційний компонент в цьому натовпі майже не виражений.
- Активний натовп - обов'язково має сильно виражений емоційний заряд, і на що він буде направлений, залежить від обставин.

Психологія мас

- ▣ Особливості поведінки і мислення великої групи людей, що мають спільність поглядів і

Маса

- Нею вважають велику кількість людей, яка за своєю структурою не є соціальною організацією. Попри те, у діях маси простежуються певною мірою чіткі і продумані завдання, тактика.
- Маса— більш-менш стабільне чисельне утворення, яке не має чіткої структури, але за певних умов може характеризуватися відносною однорідністю поведінки індивідів.
- У такому різномірному утворенні вживаються і зіштовхуються часто навіть полярні інтереси, що робить його нестійким.
- Маса може виявитися і достатньо організованою, коли певні прошарки населення свідомо збираються на якусь акцію: маніфестацію, демонстрацію, мітинг.

Психологію мас конкретизує в цілій системі ідей, серед яких особливо істотні наступні:

- Психологічно маси - це не скупчення людей в одному місці, а людська сукупність, що володіє психічної спільністю.
Індивід існує свідомо, а маса – неусвідомлено.
- Маси консервативні, незважаючи на їх революційний спосіб дій. Для них, як і для всіх, хто знаходиться в стані гіпнозу, минуле набагато більш значуще, ніж сьогодення.
- Маси, натовпу потребують підтримки вождя, який їх полонить своїм “гіпнотизуючим” авторитетом. Пропаганда має ірраціональну основу. Завдяки цьому долаються перешкоди, що стоять на шляху до дії.
- З метою управління масами (партією, класом, нацією і т. п.) політика повинна спиратися на якусь вищу ідею, яку впроваджують і зрощують у свідомості людей. У результаті такого навіювання вона перетворюється в колективні образи і дії.

Публіка

- Вона також є однією з форм стихійного угруповання. Як правило, цим поняттям означають велику групу людей на трибуні стадіону, у глядацькій залі та ін.
- Публіка (лат. — всенародний, громадський) — короткотривале зібрання людей для спільного проведення часу у зв'язку з якимось видовищем.
- Публіку завжди об'єднує певна мета, що робить її більш керованою. Водночас на типологію її поведінки поширюються закони маси.
- У замкнутому просторі, наприклад у лекційній залі, публіку трактують як аудиторію.

Роль лідерів у формуванні мас

- Всі найбільші досягнення людства, на думку Лебона, — результат діяльності великих особистостей; послідовники ж, що складають переважну більшість, тільки наслідують видатних людей. Він стверджує, що юрба (послідовники) відіграє головну роль у суспільному житті і домінує над лідером, задає йому мету, завдання і програму поведінки. Юрба може скинути лідера і піти за тим, хто пообіцяє їй нову ілюзію. Тому лідер повинен слідувати за юрбою, використовувати свою владу — неусвідомлено або свідомо, з урахуванням законів психології.

Фундаментом будь-якого соціального організму є відносини панування і підпорядкування

- Лідером групи може стати тільки та людина, яка здатна привести групу до вирішення тих чи інших групових ситуацій, проблем, завдань, хто несе в собі найбільш важливі для цієї групи особистісні риси, хто несе в собі і розділяє ті цінності, які притаманні групі.
- Людина, яка є лідером в одній групі, зовсім не обов'язково стане знову лідером в іншій групі (група інша, інші цінності, інші очікування і вимоги до лідера).

- Особиста відданість главі громадського руху, керівникові - важлива умова лідерства. Але якщо лідера пов'язують з оточенням тільки особисті стосунки і навіть особиста залежність, лідерство перестає бути раціональним.
- На відміну від вождизму лідерство не успадковується. Кожен новий лідер народжується заново.

Г. Лебона описував чотири ОСНОВНИХ ТИПИ «ВАТАЖКІВ»

- «Апостол». Перший тип - це переконані проповідники, «месії» і апостоли якихось вірувань (незалежно, релігійних, соціальних чи суто політичних). Це харизматичні лідери, які мають саме такі якості, які затребувані масою. Такі лідери - як би «прообраз натовпу», вони «несуть в собі всі її основні

- «Випадковий фанатик». Це більш помірні фанатики однієї ідеї, свого роду «моноідеїсти» у певних ситуаціях. У них існує свій «пунктик», своя «ідеєю фікс», але вона виявляється не постійно. Г. Лебон описував їх так: «Повсякденно зустрічаються дуже розумні люди, навіть видатні, що втрачають здатність міркувати, коли справа стосується деяких питань. Захоплені тоді своєю політичною або релігійною пристрастю, вони виявляють дивовижну нерозуміння і нетерпимість. Це випадкові фанатики, фанатизм яких стає небезпечним лише тоді, коли його дратують ». Тобто в звичайний час, в звичайних умовах це можуть бути цілком нормальні на вигляд люди, однак при виникненні відповідних екстремальних обставин у них прокидається дрімаюча фанатична сутність. І тоді вони - вірні й надійні «помічники апостолів», їх прибічники і найближчі підручні, часто рухомі особливою люттю і навіть цілком виразною манією переслідування.

- «Дегенерат-аутсайдер». Третій тип лідерів маси, згідно з Г. Лебон, «належить до великої сім'ї дегенератів. Займаючи завдяки своїм спадкоємним порокам, фізичним чи розумовим, низькі положення, з яких немає виходу, вони стають природними ворогами суспільства, до якого вони не можуть пристосуватися внаслідок своєї невиліковної нездатності і спадкової хворобливості. Вони - природні захисники доктрин, які обіцяють їм і краще майбуття, і як би відродження ». У даного типу мало фанатизму, немає захоплення однією ідеєю і навіть особливої стійкості віри. Тут все вирішує почуття образи на життя і особиста зацікавленість в її зміні

- «Диктатор». Зазвичай приходить на зміну попереднім «ватажкам» і опановує масою після того, як фанатики її сформували і ґрунтовно «розіґріли», - звичайний тиран чи диктатор. Це лідер, який утихомирює і організовує масу, підбирає владу і користується плодами того, що вже зробила для нього очолюваний іншими натовп. Він може поєднувати в собі деякі риси попередніх «проповідників», але не це головне. Основна його якість полягає в тому, що він вміє змусити масу полюбити себе і порушити боязнь до себе.